

autem non possunt manipuli fieri, et in ignem mitti. Manipuli separationem ostendunt.

III. Habet ibi manipulum suum Arius; habet ibi manipulum suum Eunomius; habet ibi manipulum suum Photinus; habet manipulum suum Donatus; habet manipulum suum Manichæus; habet ibi manipulum suum Priscillianus. Omnes isti discipuli in ignem mittuntur. Secura sunt frumenta pura, in horreo (1) lætabuntur. Ubi autem inimicus ille non seminavit zizania? Quod genus, quem locum frumentorum invenit, et non zizania sparsit? Numquid seminavit inter laicos, et non seminavit inter clericos, aut inter episcopos? aut seminavit inter conjugatos, et non seminavit inter sanctimoniales? aut seminavit in domibus laicorum, et non seminavit in congregationibus monachorum? Ubique sparsit, ubique seminavit. Quid non permixtum dimisit? Sed Deo gratias, quoniam qui dignabitur separare, nescit errare. Non enim latet Charitatem vestram, quia in quacumque excelsa et exaltata messe zizania inveniuntur, et in professione zizania inveniuntur; et dicitis: In illo loco, et ibi inventi sunt mali. Sed ubique inventi mali, sed non semper regnabunt cum bonis mali. Quid mireris quia invenisti malos in loco sancto? Nescis quia primum peccatum, in Paradiso fuit inobedientia? Et per ipsam cecidit angelus; numquid inquinavit coelum? Cecidit Adam; numquid inquinavit Paradisum? Cecidit unus de filiis Noë; numquid inquinavit Justi domum? Cecidit Judas; numquid inquinavit Apostolorum choros? aliquando autem, secundum humanum iudicium putantur aliqua frumenta, et zizania sunt; et putantur aliqua zizania, vere autem frumenta sunt. Propter ista latentia, dicit Apostolus:

(1) Cod. male horrea.

» Dominus, et illuminet abscondita tenebrarum; et manifestabit cogitationes cordis, et tunc laus erit unicuique a Deo⁴. » Transit laus hominis; aliquando homo sanctum accusat, et nescit. Dominus ignoscat nescientibus, subveniat laborantibus.

SERMO VI.

De Verbis Evangelii secundum Matthæum: *Audivit Herodes tetrarcha famam de Jesu, et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista; ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes operantur in eo, etc.* Matth. XIV, 1, 2. (1)

Hic sermo legitur in quinque codicibus cum nomine sancti Augustini, cujus certissime fœtus est, ut legenti cuilibet patebit; nempe: 1° in Biblioth. Laurent. Plut. XVII, cod. XXXVI, fol. 281; 2° in Sanctæ Crucis Plut. XXX, cod. II, fol. 159 b; 3° in Bibl. Ædil. cod. CXXI, fol. 165; 4° ibid. cod. CXLIII, fol. 264 b; 5° denique in Bibl. Laur., cod. IV, Plut. XXXIII sinistr., fol. 186. Locus ejus post sermonem Maurinensem LXXIV.

SYNOPSIS.

I. Joannes Baptista martyr fuit. II. Omnes cum Joanne possunt esse martyres. III. Non timendus mortem minans inimicus. IV. Causa, non supplicium martyres facit. V. Ad mortem usque certandum pro veritate contra diabolum insidiantem. VI. Adjuratio ad bene vivendum.

⁴ 1 Cor. IV, 5.

(1) Cod. male habet in titulo: *Lectio S. Evangelii secundum Marcum*; hæc enim verba leguntur, non in Marci, sed in Matthæi evangelio.

I. DE præsentī capitulo, fratres dilectissimi, sancti Evangelii quod nos Dominus docere voluit, certe Ecclesia Christi non ambigit quod martyr sit Joannes, et ante passionem Domini martyrium meruit. Ante natus, ante passus, non tamen salutis auctor, sed iudicis præcursor. Præibat enim ante Dominum sumens ipse obsequium humile, dans altitudinem cœlesti Magistro. Unde dicimus martyrem esse Joannem? Numquid a persecutoribus Christianorum comprehensus, abductus (1), interrogatus, Christum confessus, et passus est? Hoc enim cæteri martyres post Christi passionem possunt dici. Iste ergo unde martyr? quia decollatus est? non enim facit martyrem pœna, sed causa. Quia offendit potentem mulierem? unde offendit? qua de re offendit? Dicendo verum regi, marito ejus facto (2), quia non liceret (3) ei habere uxorem fratris sui. Veritas odium meruit, et odium merendo ad passionem, coronamque pervenit. Hi sunt fructus futuri sæculi. Saltat denique luxuria, et damnatur innocentia, sed ab hominibus damnatur, a Deo omnipotente coronatur.

II. Nemo ergo dicat: Non possum esse martyr, quia persecutio non est Christianis. Audi (4) quia Joannes martyrium tulit; at si verum consideres pro Christo mortuus est. Quomodo, inquis (5), pro Christo, qui non est interrogatus de Christo, nec coactus negare Christum. Audi ipsum Christum dicentem: « Ego sum via, » et veritas, et vita¹. » Si Christus est veritas, pro Christo patitur quisquis pro veritate damnatur, et legitime coronatur. Nemo ergo se (6) excuset; omnia tempora patent

¹ Joan. xiv, 6.

(1) Cod. II, male *adductus*. — (2) Ita cod. II; cod. xxvii, male *maritus ejus factus*. — (3) Cod. II *non licet*. — (4) Ita cod. II; cod. xxxvi minus bene *audis*. — (5) Ita cod. cxli; cod. xxxvi, *inquit*. — (6) Hanc vocem addit cod. cxli, quæ deest in cod. xxxvi.

SERMO VI, DE VERBIS EVANGELII SEC. MATTHÆUM. 31
martyribus. Nec aliquis dicat persecutionem non fieri Christianis. Sententia Pauli apostoli revocari (1) non potest, quia vera est. Christus per eum est locutus, non est mentitus. Ait enim: « Omnes qui pie volunt vivere » in Christo Jesu, persecutionem¹ patientur (2). » Omnes ait, neminem exclusit, neminem separavit. Si verum vis probare quod dixit, incipe pie vivere in Christo, et videbis verum esse quod dicit (3). Numquid quia persecutio a terrenis regibus conquivit (4), ideo diabolus non sœvit. Ille hostis antiquus semper contra nos vigilat; non dormiamus; illecebras suggerit, insidias, cogitationes malas immittit, ut te (5) deteriori lapsu provocet; lucra ponit, damna minatur. Venitur (6) ad articulum ejus, et cum labore malum suggestionis respuitur, ut præsens mors libenter suscipiatur. Intelligite, fratres; si quis te cogat (7), verbi gratia nobilis quidam, et habens in potestate (8) sanguinem tuum, cogat te falsum dicere testimonium, et non tibi dicat: Nega Christum; quid putas eligeres (9)? Falsum, an mori pro vero? Et tamen nihil tibi aliud dicit persecutor quam: Nega Christum. Si enim Christus est veritas, ut jam diximus, profecto Christum negat, qui veritatem negat. Omnis autem negat verum, qui mendacium loquitur. Ipse qui dicit falsum testimonium, unde? quia timet? certe. Non est persecutio omnibus Christianis, quando pro veritate certa-

¹ 2 Tim. III, 12.

(1) Ita cod. II, pro *vocari*, quod male scriptum est in cod. xxxvi. — (2) Sic cod. cxli; cod. xxxvi *patientur*, qui et paulo post *omnis* habet pro *omnes*, quod legitur in cod. cxli. — (3) Ita cod. xxxvi; cod. autem II *quod dico*. Cod. cxli *quæ dico*. — (4) Cod. cxli, *quievit*, et postea *ita* pro *ideo*. — (5) Hanc vocem addit cod. II, quæ desideratur in cod. xxxvi. — (6) Sic cod. cxli; cod. autem xxxvi *venis*. — (7) Ibid.; id xxxvi, *cogit*. — (8) Ita cod. II; cod. xxxvi *in potestatem*. — (9) Sic cod. II; cod. cxli *quid putas? eligere*. Cod. xxxvi *quid putas? eligeres*, etc.

tur (1)? Modo singuli probantur, et in causa sua unusquisque tentatur.

III. Quid (2) tibi autem, minans cædem (3), sitiens sanguinem, inflatus potestate, elatus ut fumus, quid tibi facturus (4) fuerat inimicus tuus, qui te ad perjurium et falsum testimonium compellebat, quid erat facturus? Respondit infirmitas: Occideret (5) me, inquit. Non te occideret. Prorsus ego scio, occideret. Si ita est, et ego respondeo (6): Tu, frater, animam (7) occidis, qui falsum testimonium dicis. Occideret autem ille, sed corpus tuum. Quid faceret animæ tuæ? Domus dejiceretur, coronaretur habitator. Ecce quod (8) tibi facturus fuerat inimicus tuus, si stetisses in veritate, et falsum testimonium non dixisses. Occideret utique, sed corpus, non animam. Audi Dominum tuum dantem sollicitudinem: « Nolite, inquit, timere eos qui occidunt corpus, » et postea non habent quid faciant (9), sed eum timete » qui habet potestatem corpus et animam occidere et in » gehennam mittere. Ita dico vobis: Hunc timete¹. » Hunc timuit Joannes, noluit tacere veritatem, et pertulit malorum (10) hominum iniquitatem. Meruit per impudicam mulierem regis odium, et pervenit ad martyrium.

IV. « Omnes enim qui (11) volunt in Christo pie vivere², » tali persecutione concutiuntur. Nam persecutionem patiuntur pro lucro sæculi, aut pro timore damni,

¹ Luc. XII, 5. — ² 2 Tim. III, 2.

(1) Ita cod. II; cod. XXXVI certantur. — (2) Sic cod. XXXVI; cod. XLI quod. — (3) Cod. CXLIII cædere. — (4) Hanc vocem addit cod. CXLI, quæ deest in Cod. XXXVI. — (5) Sic cod. XXXVI; cod. II occidere. Deinde cod. CXLI inquis pro inquit. — (6) Cod. CXLI respondebo. — (7) Sic cod. II; cod. XXXVI tu te, frater, occidis. Cod. CXLI tu, frater, occidis. — (8) Ita cod. CXLI; cod. XXXVI quid. — (9) Sic cod. II; cod. CXLI quod faciant; cod. XXXVI quid faciunt. — (10) Cod. CXLI malignorum. — (11) Ita cod. XXXVI; cod. CXLI quicumque volunt.

aut pro vita præsentis, aut pro comminatione mortis, quia hoc sæculum (1) sine persecutione non est. Sed discernendum est, quis, pro quo (2) patiatur. Et erunt martyres veri, si pro veritate, quod est Christus, certentur (3), et legitime coronentur. Nam qui pro hoc sæculo, quod (4) in malo est, patitur persecutionem, supplicium temporale sustinere potest.

V. Ergo, fratres, hoc (5), didicimus in lectione præsentis pro veritate usque ad mortem dimicare, et falsum testimonium non dicere, non perjurare, tenere iustitiam in periculis. Nam non est magnum tenere (6) iustitiam in securitate, aut in deliciis. Semper existimemus vigilare adversum nos diabolum, tentatorem et persecutorem nostrum, et in nomine et in adiutorio Domini Dei nostri vigilemus ferventius contra illum, ne in aliquo nos per cupiditatem, qua (7) solet tentare, superet; quia quem non (8) vincit cupiditas et (9) timor, quæ sunt tela inimici? unde homines, qui (10) in hoc sæculo spem habent, variis laqueis implicantur, ita ut non prævaleant obtinere veritatem. Duas denique januas habet diabolus, per quas pulsatur, ut intret: primo per cupiditatem, postea per timorem. Si ambas januas clausas apud fideles invenerit, transit. Et quæ est, inquis (11), cupiditas? Quid timor? Audi, quæ est, ut non cupias (12) quod

(1) Sic cod. XXXVI; cod. CXLI quia in hoc sæculo. — (2) Ita cod. II; cod. XXXVI male quis pro qui. — (3) Sic cod. II; cod. XXXVI certentur. — (4) Ibid. qui. — (5) Ita cod. II; cod. XXXVI addit ante hoc conjunctionem quoniam, quæ redundat; deinde cod. CXLI male dicimus pro didicimus. — (6) Cod. II male tenete. — (7) Id. CXLIII male quam. — (8) Ita legendum cum cod. CXLI, addendo negationem non, quæ desideratur in cod. XXXVI, et ponendo interrogationis punctum. — (9) Cod. CXLIII nec. — (10) Sic cod. II, in quo deinde deest hoc. Cod. autem XXXVI habet vocem hoc, sed in eo qui desideratur. Cod. CXLI habet qui in hoc. — (11) Sic cod. XXXVI; cod. CXLI inquit. — (12) Cod. CXLI male inconcupias.

præterit, et non timeas quod in tempore deficit et perit⁽¹⁾; et tunc demum nidum, ubi inimicus inhabitet⁽²⁾, non inveniet; quia certamen nobis positum est usque in finem; non solum nobis quidem⁽³⁾, qui in superiori loco stamus vel sedemus, et ad ad vos loquimur, sed in omnibus membris Christi certamen positum est.

VI. Pro qua⁽⁴⁾ re usque hodie in Numidia consuetudo est sic adjurare⁽⁵⁾ servos Dei: Si vincas. Vides quia non sine causa pugnantis, talis conjuratio dicitur. Nam, et hic ubi loquimur apud Carthaginem, et omni provincia proconsulari et Bizacæna, sed et Tripoli, iste est sermo consuetudinis adjurare se invicem servos Dei: Per coronam tuam. Quam coronam nullus accipiet, nisi vicerit. Et ego vos adjuro per coronam vestram, ut contra diabolum toto corde pugnetis, et si simul vicerimus, simul et coronemur⁽⁶⁾. Ut quid nobis dicitis: Per coronam vestram, et male agitis, male vivitis? Bene vivite, bene agite, et foris et intus bonam conversationem habete, et corona nostra vos eritis. Plebem Dei, quod estis vos, Apostolus instruebat, cum dicit: «Gaudium meum⁽⁷⁾» et corona mea, state in Domino⁴. » Quod si prosperitas temporum arriserit, state in Domino; quod si prosperitas temporum infremuerit⁽⁸⁾, stabiles estote in Domino. Nolite ab illo cadere qui semper stat, et stans pugnantem expectat, et adjuvat vos, ut stando et pugnando vincatis, et tunc demum ad illum coronandi veniatis.

⁴ Philip. iv, 1.

⁽¹⁾ Sic cod. cxliii; cod. xxxvi male *perit*. — ⁽²⁾ Id. xxxvi; cod. ii *habitet*. — ⁽³⁾ Id. cxli; cod. ii tollit vocem *quidem*, et cum ea cod. xxxvi vocem etiam *nobis*. — ⁽⁴⁾ Sic cod. cxli; cod. xxxvi male addit *de re*. — ⁽⁵⁾ Sic cod. xxxvi; cod. autem ii et cxli *adjuvare*, quod et pariter legitur infra. — ⁽⁶⁾ Cod. ii *coronabimur*; cod. cxli *coronamur*. — ⁽⁷⁾ Deest *meum* in cod. ii. — ⁽⁸⁾ Cod. ii *fremuerit*.

SERMO VII.

De Verbis Evangelii secundum Matthæum: *Egressus inde Jesus secessit in partes Tyri et Sidonis. Et ecce mulier Chananea a finibus illis egressa, clamavit illi dicens ei: Miserere mei, Domine, Fili David; filia mea male a dæmonio vexatur*, etc. Matth. xv, 22-28.

Sermo iste prodit ex Bibl. Laur., Plut. xvii, cod. xlii, fol. 153. Codex est sæculi undecimi, et sancti Augustini profert nomen. Nihil in eo inveni quod huic titulo obstare videatur. Vide August. serm. lxxvii, n. 9 et seqq. Locu ejus post sermonem Maurinensem lxxvii.

SYNOPSIS.

I. Judæorum error et duritia. II. Chananae fides. III. Ejus precatationis ad Christum explicatio. IV. Christi responsum exaudientis eam, et conclusio.

I. DOMINI et Salvatoris nostri benignitas æquabiliter omnibus iter salutis ostendit, nec aliquem vult esse segregatum, dum cunctos ad se venire hortatur, et perditos revocat semper. Usque adeo eos duritia mentis invasit, ut hunc sequi nolint qui illos revocare cupiebat errantes, quorum causa descenderat⁽¹⁾ ne perirent. Adhuc, po-

⁽¹⁾ Cod. male *descenderant*.

pule Judæe, pro te dominicæ inquisitionis sollicitudo pervigilat, et Dominum tuum non vis quærere, dum quæraris. Vere perditum, qui adhuc se perisse non sentiunt. Grandis confusionis eum hebetudo (1) circumdat, qui proprium non agnoscit errorem, et dum revocatur, spernit. Quid tibi amplius facere potuit, nisi ut ad (2) te perditum ipse veniret. Ipse enim intelligebat cordis tui profundam indomabilemque perfidiam, nec alterum misit, ne forte dubitares. Ipse venit, et non credis; perisse te clamitas, et non reverteris. Videte ergo quam larga est misericordia Salvatoris. Quid enim virtus divina laborabat, nisi hoc solum possit acquirere, ne dispersus populus penitus deperiret? Volebat enim eum (3) reparare; dum eum monitis ad se non posset adducere, rebus cœpit et mirabilibus revocare. Nec hac tamen ratione flectuntur. Dicunt enim: « Samaritanus est, et » dæmonium habet¹. » Grandis patientia miserationis divinæ; injuriam patitur, et non movetur. Vere animum liberatoris ostendit. Non tibi sufficit, multitudo vesana, quod Dominum tuum non vis agnoscere, nec hoc beneficii loco ponis, ingratus? Vere scriptum est: « Gens prava » et perversa, hæc Domino reddidistis². » Quid tam pravam? quid tam perversum? iter suum perdidit; Deum deseruit; qui dabat remedium, recusavit.

II. Prætereundus est ergo iste populus qui perdurat in æterna perfidia. Habemus alteram partem quæ magis debeat prædicari. Inducenda est ergo mulier Chananæa quæ ritum barbaricæ feritatis emolliens, confitetur vera. Quam feritas genuina possederat, dicit ei: « Miserere mei, fili » David³. » Confitemur, quoniam alia ratione (4) filiam

¹ Joan. viii, 48. — ² Deut. xxxii, 5. — ³ Matth. xv, 22.

(1) Cod. bis *eum*, et deinde *ebitudo*. — (2) Id. male *a te*. — (3) Id. *eos*. — (4) Textus evidenter mendosus, ubi absque sensu legitur, *quoniam oratione*, etc.

SERMO VII, DE VERBIS EVANGELII SEC. MATTHÆUM. 37
suam non posse purgari credebat. Quem gens barbara David filium confitetur, populus non credebat, nec aliud credula mulier postulabat, nisi ut verbum Salvatoris audiret. Hoc enim solo filiam suam judicabat posse sanari. Ait enim mulier: Nec aliter filia mea sanitatem poterit invenire, nisi vocis tuæ potuero impetrare responsum. Cui nihil Jesus dicendo respondit; nec tamen fidem credentis sprexit. Volebat, ut multiplicaretur credulitas mulieris. Post longum silentium, hæc verba Jesus reseravit, dicens: « Non est bonum accipere panem filiorum, et » mittere canibus¹. » Israël populum filios esse respondit; adhuc enim apud Deum filiorum nomen, quod hæserat, permanebat, licet in illos tanta periisset affectio. Nomen perdidit filii, dum patrem contemnit agnoscere. Nescitis vos, infelices populi, hoc sermone jugulari. Patrem respicis, filium dum vocaris. Panes suos negavit canibus esse mittendos. Quod si filii nomen amiseris, canes incipient te esse meliores. Vide misericordiam Domini; fidem tibi servat. Nec canes te vincant. Canem mulierem Dominus nuncupavit; tamen nec satis eam præsens hic sermo laceravit. Non enim omnium canum una conditio (1) in ipsa quidem natura est, sed aliquanta discretio, ita ut mansueti et sapientis generis natura laudetur, quæ agnoscat Dominum suum, nec ab ejus vestigiis aliquando discedat, quæ si se diligi senserit, limen domini pervigili observatione custodit, quam (2) non fames effugat, non cædes expellit. Semper dominum suum quasi quæstuosus latratus inquirit; habet obsequium suum; licet voce explicari non possit, tamen corporis communionem distinguit (3). Ait enim: « Miserere mei, » quam canem Dominus nuncupavit.

¹ Matth. xv, 26.

(1) Cod. *conditione*. — (2) Id. male *quæ*. — (3) Id. *distinguit*.

III. Ait mulier : Quare sic me divina voce castigas ? Solent et canes de dominorum reliquiis gratulari ; nam et de mensis solent fragmenta cadere, quæ canum fames subter speculando suscipiat. Canis mihi nomen imponis ; non quæro panem filiorum tuorum , sed tantum misericordiæ tuæ verba desidero ; nec me rabidus ardor invasit , ut in Deum meum dentium venena convertam. Canis sum , fateor ; latratum meum jam frequenti debes insinuatione suscipere ; latro, et non audior, nec mihi sæva rabies mentis intelligentiam absternit ; non quæro, sicut tu dixisti, panem filiorum tuorum. Vox enim Prophetæ recurrit dicentis : « Filios genui, et exaltavi ; ipsi autem » me spreverunt¹. » Si talia redduntur obsequia, si sic habetur Dominus, ut post tanta beneficia contemnatur, ne talis sit arrogantia filiorum, qui patris disperdant imperium. Ait mulier : Quamdiu volueris, Domine, canem me dicas ; latratus mei impudentiam sustinebis, famem meam vocis satietate complebis ; et si me contempnas, quam naturam fecit esse dejectam, ab eo tamen qui non concipiat displicere, desiderii tui ardore conflagro. Vestigia tua, etiamsi abjeceris, non relinquam. Alio iterum sermone vocitabo te dominum totius naturæ ; proclamabo divinitatem tuam ; et si voce explicare non possum, tamen tota mente confiteor, adoro, veneror, et deosco. Tua pietas est, quod inquieta persisto tui beneficii, quod latrare non desino. Unum tantum sermonem requiro ; hoc enim solo desiderii mei poterit ardor extingui. Peto et cum fiducia summa deosco ; filia enim mea laborat. In tantum enim mihi tua est divinitas comprobata, ut credam quod quam variis artibus sanari non potui, tua solum voce accipiat sanitatem. Exemplum enim tuæ pietatis hortatur, et importunam me esse compellit. Memor sum enim te

¹ Isai. 1, 2.

SERMO VIII, DE VERBIS EVANG. SEC. MATTHÆUM. 39
dicente : « Petite, et dabitur vobis¹. » Quis enim ad (1) te, post hæc promissa, non currat ? Quis præmia promissa non poscat ? Peto ergo ; præsta quod deprecor.

IV. Tali ergo Dominus et Salvator noster prece commotus, postquam fidem precantis mulieris agnovit, hoc solum mulieri credenti respondit : « O mulier, magna » est fides tua ; fiat tibi secundum fidem tuam². » Non dixit Dominus : Dabo, quod postulas ; in ejus enim collocavit arbitrio ; et accepit totum quod fideliter postulavit. Nos ergo, fratres, ita fide credamus, ut omnia quæ poscimus similiter impetrare mereamur.

SERMO VIII.

De Verbis Evangelii secundum Matthæum : *In illa die accesserunt ad Jesum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem, etc. Matth. xxii, 23, etc.*

Legitur hic sermo in Cod. Cass. cix, fol. 179, cum nomine sancti Augustini episcopi, a cujus doctrina non dissentit. Videtur tamen esse fragmentum, ut ex finis brevitate constat. Ponatur post sermonem Maurinensem xc.

SYNOPSIS.

I. Sadducæi negantes resurrectionem confutantur. II. Confutatur et Pharisæorum ignorantia.

I. SADDUCÆI extra fidem resurrectionis sunt, et quia

¹ Matth. vii, 7. — ² Id. xv, 28.

(1) Cod. male a te.

eam Dominus prædicabat, calumniæ divinis rebus ex obijciendi (1) voluntate proponunt, ut septem videlicet fratrum eandem conjugem habentium, cujusnam eorum in resurrectione futura esset, respondeat (2): atque ita publica opinio accepit, de resurrectionis conditionibus nihil Scripturis prophetalibus contineri; sed Dominus ait: «Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem» Dei¹. » Ergo scriptum est, et cessare debet (2) ambiguitas, quam auctoritas sancta condemnat. Hanc enim eandem calumniam afferre plures solent, in qua forma mulieres resurgant, et an rursus cum ipsis naturæ suæ et corporis officiis reformatur. Nos quidem temere locum hunc a cunctis ferme præteritum contigimus, sed admonemus tantum Domino fuisse propositum, cujus uxor sit deputanda de septem; eum autem objurgasse curerent, nescientes Scripturas, Deique virtutem, quia «Non nubent,» neque nubentur². » Et quidem sufficeret adversus Pharisæos ita sentientes corporeas illecebras recidisse, et officii cessantibus, inania hæc corporum gaudia abstulisse. Et adjecit: «Erunt similes Angelis Dei³. » Quia igitur Angelis Dei similes sacramentum Scripturarum et divinæ virtutis potestas futuras esse demonstrat; qualis in Scripturis auctoritas est de Angelis opinandi, talem in resurrectione spei nostræ sensum oportet esse de foeminis. Et hæc quidem de resurrectionis conditionibus propositæ reddit quæstioni. De ipsa vero resurrectione adversus infidelitatem eorum, ita locutus est: «Non legistis quod dictum est» vobis a Deo dicente: Ego sum Deus Abraham, et Deus» Isaac, et Deus Jacob; non est Deus mortuorum, sed» viventium⁴. » Sermo enim hic ad Moysen de sanctis istis

¹ Matth. XXI, 29. — ² Ibid. 30. — ³ Ibid. — ⁴ Ibid. 31, 32.

(1) Cod. male *efficiendi*. — (2) Vide August. contra Faust. Lib. 19, n. 31, et Serm. CCCLXII, n. 18. — (3) Cod. *debeat*.

Patriarchis jam pridem quiescentibus, extiterat, quorum erat Deus. Si autem illi non sunt, nihil poterant habere, quia in natura rei est, ut esse id necesse sit, cujus sit alterum; atque ita Deum habere, viventium est, cum Deus æternitatis sit, et non sit (1), quæ mortuæ sunt, habere id quod æternum est. Et quomodo esse illi semper viuentes negabuntur, quorum esse prophetatur æternitas?

II. «Pharisæi autem audientes quod silentium imposuisset Sadducæis, congregati sunt adversus eum¹. » Ex his legis doctoribus, succedunt Sadducæis tentantibus Pharisæi, et illis quidem congruenter fuerat de resurrectione responsum, ut in lege ipsa, ex qua erant profecti (2), contineri sperandæ resurrectionis fidem convincerentur. Pharisæi vero habere scientiam legis gloriabantur, quæ et futurorum specie prælatam imaginem consecuturæ veritatis continebat. Quærent autem quod mandatum potissimum esset in lege, contuentes meditationem legis fuisse in Christo perfectam. Et quidem insolentium ignorantia legis ipsius verbis responsum est, quæ responsio omnem in se veritatis complexa est doctrinam. Proprium enim Domini nostri Jesu Christi officium est, cognitionem Dei afferre, et intelligentiam nominis ejus potestatisque præstare. Missus enim venerat; ex æternitate deductus iis quæ erant Deo placita perfungebatur...

¹ Matth. XXII, 34.

(1) Videtur deesse earum, — (2) Cod. *perfecti*.